

Kyyjärven kunta

Tarkastuslautakunnan ARVIOINTIKERTOMUS 2024

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalain 121 § mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnan hallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja tilintarkastajat

Kyyjärven kunnan ulkoisesta tarkastuksesta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Niiden toiminta on kunnan muista organisaatiosta ja johdosta riippumatonta. Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat kunnanvaltuutettuja. Valtuusto on kokouksessaan 16.8.2021 (§ 33) valinnut tarkastuslautakunnan, jonka kokoonpano on seuraava:

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Lasse Kainu, pj.	Elina Oikari
Esa-Pekka Bergman, vpj.	Raimo Tamminen
Irene Ojala	Helmi Kotanen

Kunnanvaltuusto on valinnut vuoden 2024 tilintarkastajaksi BDO Audiator Oy:n. Kunnan vastuualaisena tilintarkastajana on tilikaudella 2024 on toiminut JHT, HT Joni Mäkitalo. Kunnan avustavana tilintarkastajana on toiminut Juho Härkönen.

Kunnan tytäryritysten vastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, HT Joni Mäkitalo. Tarkastuslautakunnan toimintaan liittyviä valmistelu- ja sihteerintehtäviä on hoitanut Jouni Kujala.

Arvioinnin toteuttaminen

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2024 arviointia varten yhteensä viisi kertaa. Tarkastuslautakunnan työ on pohjautunut kunnallisen päätöksenteon sekä kunnanvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen seurantaan ja tarkasteluun sekä viranhaltijoiden haastatteluihin. Tarkastuslautakunnan kuultavana ovat olleet: kunnanjohtajan virkaa vuoden aikana hoitaneet Marjukka Latva-Laturi, Maija-Liisa Immonen ja Raisa Kinnunen sekä sivistysjohtaja-rehtori Sanna Honkonen, kunnanvaltuuston puheenjohtaja Maija Uusisalo ja kunnanhallituksen puheenjohtaja Kai Oinonen.

Tarkastuslautakunta on hyväksynyt 3.10.2024 oman työohjelmansa vuodelle 2024. Samana päivänä on merkitty myös tiedoksi tilintarkastajan tarkastussuunnitelma ja työohjelma vuodelle 2024.

Vuodelle 2024 asetettujen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden arviointi perustuu pääasiassa kunnanhallituksen laatimaan tasekirjaan ja viranhaltijahaastatteluihin sekä lautakunnan jäsenten havaintoihin heille toimitettujen toimielinten pöytäkirjojen perusteella.

Tilintarkastaja on raportoinut lautakunnalle kokouksissa tilintarkastuksen etenemisestä. Lisäksi tilivuodelta 2024 tilintarkastaja on antanut yhteenvetoraportin koko tilivuoden tarkastuksesta.

Kunnan talouden arviointi

	2024	2023	2022	2021	2020
Tilikauden ylijäämä (1000 €)	993	194	829	765	879
Vuosikate (1000 €)	1384	726	839	1127	1340
Vuosikate €/asukas	1198	618	701	915	1039
Vuosikate poistoista %	354	141	8669	311,6	60,4
Omavaraisuusaste, %	26	19	17	12	6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	189	193	99	105	121
Kassan riittävyys pv	403	442	207	214	237

Taulukko 1. Tunnuslukujen vertailu

Tilikauden ylijäämä päättyneen tilikauden osalta on 993 tuhatta euroa. Viiden vuoden tarkastelujaksolla on jokaisena vuotena pystytty tekemään ylijäämäinen tulos. Tarkastuslautakunta pitää positiivisena asiana, että luku on ollut positiivinen viitenä viimeisenä tilikautena.

Vuosikate kertoo sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Perusoletus on, että tulorahoitus on riittävä, jos vuosikate on vähintään käyttöomaisuuden poistojen suuruinen. Vuosikate on tilikaudella positiivinen ja riittänyt kattamaan poistot päättyneellä tilikaudella. Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kuntakohtaisia eroja selittävät toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus. Kyyjärven kunnan vuosikate per asukas on ollut päättyneellä tilikaudella 1198 euroa.

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Kyyjärven kunnan omavaraisuusaste vuonna 2024 oli 26 %.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka suuri osa kunnan käyttötuloista tarvitaan vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi kyseinen tunnusluku on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selvittää velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Kyyjärven kunnan suhteellinen velkaantuneisuusprosentti vuonna 2024 oli 189 %.

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset Kyyjärvellä tunnusluku vuonna 2024 oli noin 403 päivää.

Yhteenvetona tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan talouden tasapainottaminen vaatii vielä toimenpiteitä ja aikaa. Talouden tasapainoa on syytä seurata ja tehdä vaativia toimenpiteitä talouden tasapainon turvaamiseksi. Tarkastuslautakunta on huolissaan osan tunnuslukujen heikkoudesta, sillä tunnusluvut ovat paljon maan keskiarvoja heikompia. Tarkastuslautakunta on erityisen huolissaan kunnan omavaraisuuden ja suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluvuista.

Vertailu kriisikuntia kuvaavien tunnuslukujen raja arvoihin

Kriisikuntamenettelyä koskevat säännökset on siirretty kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetusta laista uuteen kuntalakiin (410/2015). Samalla kriisikuntakriteerien tarkastelu ulotettiin koko kuntakonserniin. Kuntalain 118 5 mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää, mikäli toinen seuraavista täyttyy:

1. Kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa
2. Asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa.

TAI

kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena peräkkäisenä vuotena täyttäneet kaikki laissa säädetyt raja-arvot, jotka ovat:

1. Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia
2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroveroprosentti;
3. asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla
4. konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8

Raja-arvojen täyttymistä tarkastellaan seuraavassa taulukossa:

Kriteeri	Konserni	Raja-arvo 2024	Kyllä / Ei 2024	Kyllä / Ei 2023
1	153,6 %	80 %	ei	ei
2	9,90	+ 2,0	kyllä	kyllä
3	12 624	ei saatavilla vielä	oletettavasti täytyy	kyllä
4	0,84	0,8	ei	kyllä

Kyyjärven kunnan taseessa on kumulatiivista alijäämää 1 867 tuhatta euroa ja kuntakonsernin taseessa on kumulatiivista alijäämää 2 159 tuhatta euroa. Kuntalain asettaman kriteeristön perusteella Kyyjärven kunta luokitellaan kriisikunnaksi, sillä kunta ei kykene kattamaan alijäämiä tarvittavassa ajassa. Tämän lisäksi kunnan konsernitilinpäätöksessä on alijäämää per asukas 1 870 euroa. Kunta on mukana valtiovarainministeriön määräämässä arviointimenettelyssä. Kyyjärven kunta on sitoutunut talouden tasapainottamistoimenpiteisiin ja lähtökohtana on, että kunnan konsernin alijäämät tulevat katetuksi 2027 vuoteen mennessä.

Tavoitteiden toteutuminen

Kuntalain 115 § mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus on laadittu tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa esitettyihin tietoihin perustuen.

Kyyjärven kunta jakautuu kolmeen eri tulosalueeseen

1	Hallinto-osasto
2	Sivistysosasto
3	Tekninen osasto

Tulosalueiden sekä kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista arvioidaan seuraavassa:

Hallinto-osasto

Kyyjärven hallinto-osasto muodostuu kunnan

- yleishallinnosta
- elinkeinopalveluista, sekä
- maaseutupalveluista

Yleishallinto

Yleishallinnon keskustoimisto vastaa kunnan yleishallinnosta ja päätöksentekoon liittyvistä valmistelutehtävistä sekä tiedottamiseen ja kunnan kokonaismarkkinointiin liittyvistä asioista.

Talousarvion toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2024 ovat sisältäneet muun muassa arkistohallinnan ajantasaistamisen, talouden raportoinnin ajan tasalla pitämisen, sujuvien ja turvallisten vaalikäytäntöjen tekeminen, uuden asianhallintajärjestelmän käyttöönoton sekä TE-palveluiden uudistukseen valmistautumisen.

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalveluiden toiminta-ajatuksena on tukea työllisyyttä ja jatkuvan ja kannattavan liiketoiminnan kehittymistä. Talousarvion toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2024 ovat sisältäneet muun muassa aktiivista some-markkinointia ja aktiivista osallistumista seudulliseen kehittämistyöhön maakunnallisesti ja ylimaakunnallisesti.

Maaseutupalvelut

Maaseutuhallinnon asiakaspalvelut tuotetaan yhteistoiminta-alueella, jossa isäntäkuntana toimii Pihtiputaan kunta.

Sivistysosasto

Sivistyshallinnon tavoitteena on luoda edellytyksiä ja asettaa suuntaviivoja opetus- ja sivistystoimen (koulu-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimi, varhaiskasvatus, kansalaisopisto, musiikkitoiminta, taiteen perusopetus) kehittymiselle ja arvioida toimintaa. Tavoitteet on pääosin saavutettu.

Tekninen osasto

Tekninen osasto muodostuu seuraavista tulosalueista: tekniset palvelut, rakentamis- ja ympäristöpalvelut, tilapalvelut ja liikelaitokset.

Tekninen hallinto vastaa teknisten palveluiden alla olevista talousyksiköistä, joita ovat hallinnon lisäksi liikenne- ym. alueet. Rakennustarkastajan tehtävät on ostettu Pohjoisen Keski-Suomen ympäristöpalveluilta.

Vesi- ja viemärilaitos on eriytetty lainsäädännöllisistä syistä omaksi taseyksikökseen 1.1.2016 alkaen. Muutoksen myötä toiminta on pyritty saamaan yhä läpinäkyvämmäksi ja vertailukelpoisemmaksi. Vesi- ja viemärilaitoksen kustannukset ja investoinnit pitäisi kattaa pitkällä aikavälillä asiakkailta perittävillä maksuilla. Maksuilla pitäisi pystyä varautumaan myös jo tiedossa oleviin uusinvestointeihin. Vesi- ja viemärilaitoksen päättäneen tilikauden ylijäämä oli 29 216,35 euroa. Kumulatiivisesti vesi- ja viemärilaitos on alijäämäinen -7 197,67 euroa. Kumulatiivinen alijäämä on laskenut vuosittain.

Yhteenvetona voidaan todeta, että tilinpäätöksessä asetettujen toiminnallisten tavoitteiden toteumat on selostettu tiivistetysti. Toimintojen laajuutta ilmaisevien tarkempien suoritettavien lisäämistä tulisi harkita. Tarkastuslautakunta pyytää pitämään tavoitteet realistisina sekä riittävän korkealla tasolla.

Konserniyhtiöt

Kyyjärven Paletti Oy oli 31.8.2024 asti Kyyjärven kunnan (71,2 %) ja Osuuskauppa Keskimaan (28,8 %) omistama yhtiö. Yhtiön välitilinpäätöksen tulos näytti tappiota noin 24 867 euroa.

Kyyjärven Vuokra-asunnot Oy on kunnan 100 %:sti omistama tytäryhtiö. Yhtiön omistuksessa on yhteensä 71 asuntoa. Joulukuun lopussa asuntojen käyttöaste on ollut 89 % (vrt. edellisvuonna 82 %). Vuokra-asuntojen tilikauden tulos oli 3 122 euroa.

Kiinteistö Oy Kyyjärven Liikekeskus omistaa ja hallitsee kirkonkylän korttelin 27 asuinliiketonttia ja sille rakennettua rakennusta. Kunta omistaa 100 % yhtiöstä. Yhtiö teki tilikaudella voittoa 5 509 euroa.

Kyyjärven Lämpö Oy perustettiin vuonna 2015. Se on kunnan 100 % omistama tytäryhtiö, jonka toimialana on kaukolämmön tuotanto ja jakelu. Yhtiön tilikauden tulos oli tappiollinen 39 114 euroa.

TARKASTUSLAUTAKUNTIEN YHTEINEN ARVIOINTI – TYÖLLISYYDEN EDISTÄMISEN YHDYSPINNAT

TE-palvelut ovat siirtyneet kuntien vastuulle 1.1.2025 alkaen. Keski-Suomessa on kolme työllisyysaluetta, joiden vastuukuntina toimivat Äänekosken (13 kuntaa), Jyväskylän (2 kuntaa) ja Jämsän (8 kuntaa) kaupungit.

1.1.2025 alkaen kunnilla on myös kokonaisvastuu kotoutumisen edistämisestä. Kunta vastaa sekä työttöminä työnhakijoina että työvoiman ulkopuolella olevien kotoutumisen edistämisestä. Työnhakijoina olevien kotoutujien palvelut järjestetään työllisyysalueella. Työvoiman ulkopuolella olevien palvelujen järjestämisestä vastaa kunta, joka voi päättää mihin palvelut hallinnollisesti sijoittuvat ja miten ne organisoidaan.

Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (TYP) korvataan 1.1.2025 lailla työllistymisen monialaisesta edistämisestä (TYM).

Uudistukset edellyttävät yhteistyötä erityisesti elinkeino-, työllisyys- ja koulutuspalvelujen sekä hyvinvointialueen palvelujen kesken.

Arviointi on toteutettu niin, että työllisyysalueiden vastuuhenkilöitä on kuultu syksyllä 2024 ja heille on lähetetty vuoden 2025 alkupuolella kysely keskeisistä yhteistyön järjestämiseen liittyvistä teemoista.

Keski-Suomen hyvinvointialueen strateginen tavoite on, että asukkaiden hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat. Tavoitteen toteutumista arvioidaan siitä näkökulmasta, miten kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärät ovat muuttuneet ja miten palvelun saatavuus on kehittynyt. Työllisyysalueiden näkökulmasta kuntouttavan työtoiminnan palveluissa onnistuminen on tärkeää työllisyyden edistämistä, vaikka vuoden 2025 alusta alkaen palveluissa olevien määrä ei enää vähennä kuntien työttömyysturvamaksujen osuutta.

Työttömien terveystarkastukset parantavat palvelutarpeen arviointia ja työllistymistä. Terveystarkastusten toteuttaminen vaikuttaa myös hyvinvointialueen saamaan rahoitukseen HYTE-kertoimen kautta. Arvioinnissa on selvitetty työttömien terveystarkastusten toteutumista ja ennakoituja vaikutuksia työllistymiseen.

Seuraavassa taulukossa on työllisyysalueille osoitetut määrärahat ja työllisyyden edistämiseksi asetetut talousarviotavoitteet vuodelle 2025.

Työllisyysalue	Määräraha, M€	Talousarviotavoitteet
Pohjoinen (Äänekoski)	7,8	- Asiakastavoite: Työ ja tekijä kohtaavat • Työttömyysaste • Virta 3 kk työttömyyteen ja asiakaspalautekysely työnantajille ja työnhakijoille (KEHA-keskuksen kysely) - Palvelutavoite: Palvelut ovat oikea-aikaisia ja kohdennettuja sekä prosessit ja rakenteet ovat suorituskykyisiä • Status 3 kk palveluiden päättymisen jälkeen - Henkilöstötavoite: Osaava ja kehittyvä henkilöstö. Tavoitteena on jatkuvasti oppiva ja asiantunteva henkilöstö, joka on motivoitunut ja sitoutunut tehtäväänsä • Henkilöstökysely • Kehitys- ja osaamiskeskustelu • Henkilöstö lähtöseuranta (pulsso-kysely) - Taloustavoite: Resurssit on mitoitettu oikein suhteessa lakisääteiseen tehtävään ja talous on tasapainossa. Tiedolla johtaminen ohjaa toimintaa. • Budjettiseuranta kuukausittain • Suunnitelmavelka • Asiakasmäärä • Avoimien työpaikkojen määrä • Ehdokasasettelujen määrä • Kuntakohtainen työttömyysturvakulu.
Keskinen (Jyväskylä)	28,2	Nuorten työllistymiseen ja koulutukseen ohjaamiseen panostetaan, työttömyysaste laskee, työttömyyden kesto lyhenee, palveluiden piirissä olevien asiakkaiden määrä kasvaa suhteessa työttömien työnhakijoiden määrään, pitkäaikaistyöttömyys laskee
Eteläinen (Jämsä)	4,6	Asetetut tavoitteet liittyvät lähinnä lakisääteisen palvelun tuottamiseen. Työllisyysalueen toimintaa ja taloutta kehitetään tiiviissä yhteistyössä työllisyysalueen kuntien kanssa. Uudistuksen valtakunnallisten tavoitteiden ja kuntien välisen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti työllisyysalueen toimintaa ja palveluita kehitetään vastaamaan tehokkaasti ja vaikuttavasti paikallisten työmarkkinoiden tarpeisiin. Työllisyysalue tuottaa saavutettavaa lähipalvelua, kotoutumiskoulutusten jonot lyhenevät, maksatuksen käsittelyjonot puretaan ja maksatuksen aikatavoitteet toteutuvat.

Arvioinnin aineisto

Tarkastuslautakuntien puheenjohtajien ja viranhaltijoiden sekä hyvinvointialueen ja työllisyysalueiden vastuuvalmistelijoiden yhteisen seminaarin 12.9.2024 pohjalta on suunniteltu arvioinnin toteutusta. Seminaarissa on kuultu hyvinvointialueen vastuuhenkilöiden esityksiä kuntouttavaan työtoimintaan ja työttömien terveystarkastuksiin liittyen.

Tarkastuslautakuntien puheenjohtajien kokouksessa 11.12.2024 on päätetty toteuttaa alkuvuodesta 2025 kysely työllisyysalueiden aloitukseen liittyen. Keski-Suomen tarkastuslautakuntien lähettämään Forms-kyselyyn kunnille on vastannut 13 kuntaa: Hankasalmi, Joutsa, Jyväskylä, Jämsä, Kannonkoski, Keuruu, Kyyjärvi, Laukaa, Petäjävesi, Pihtipudas, Saarijärvi, Toivakka ja Äänekoski. Kaikkien kolmen työllisyysalueen johtajat ovat vastanneet työllisyysalueen aloitukseen liittyvään Forms-kyselyyn.

Keväällä arvioinnin aineistoa on täydennetty hyvinvointialueelta saatujen tietojen perusteella. Kokouksessa 26.3.2024 on kuultu myös liikuntaneuvonnasta, joka liittyy edellisen vuoden arvioinnin seurantaan liikkumisen edistämisestä.

Arviointikysymykset

- Miten kuntouttava työtoiminta on toteutunut ja mitkä ovat esille nostetut kehittämis ehdotukset kyselyiden perusteella?
- Miten työttömien terveystarkastukset ovat toteutuneet ja mitkä ovat esille nostetut kehittämis ehdotukset kyselyiden perusteella?
- Mitä haasteita työllisyysalueiden aloitukseen on liittynyt?

Arvioinnin toteuttaminen ja tulokset

Kuntouttava työtoiminta

Kuntouttava työtoiminta on hyvinvointialueen järjestämää aikuisten sosiaalipalvelua, joka perustuu lakiin kuntouttavasta työtoiminnasta (189/ 2001 ja 399/202) ja sosiaalihuoltolakiin (1301/2014). Kuntouttavalla työtoiminnalla tarkoitetaan palvelua, jonka tarkoituksena on parantaa henkilön elämänhallintaa sekä luoda edellytyksiä työllistymiselle (Sosiaalihuoltolaki 14 §).

Keski-Suomen hyvinvointialueella palvelua on toteutettu vuonna 2024 omana toimintana (25,9 %), ostopalveluna (67 %) ja yhteistyösopimusten kautta kunnissa (7,1 %). Vuonna 2024 ostopalveluihin budjetoitiin 3,2 miljoonaa euroa ja toteuma oli 4,1 miljoonaa euroa. Palveluntuottajia kuntouttavassa työtoiminnassa on yhteensä noin 60. Kuntouttavaa työtoimintaa ostetaan tarpeen mukaan hankintasopimusten mukaisilta yhdistyksiltä.

Hyvinvointialueen strateginen tavoite on, että keski-suomalaisien hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat, jota mitataan mm. kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärällä ja sen kasvulla. Tavoitetaso on 1 650 asiakasta kuukaudessa ja vuoden 2024 toteuma on 1 672. Ostopalveluun on ollut jonoa ainoastaan Jyväskylässä 1 kuukaudesta 5 kuukauteen.

Vuonna 2024 hyvinvointialueen oman kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärä on ollut 346 asiakasta. Kuntouttavan työtoiminnan yksiköissä ja ryhmämuotoisessa toiminnassa on työskennellyt 22 kuntouttavan työtoiminnan ohjaajaa. Kuntouttavan työtoiminnan jaksojen sisältö koostuu muun muassa seuraavista työllistymistä edistävästä asioista:

- omien voimavarojen, vahvuuksien ja osaamisalueiden kartoittamiseen ja tunnistamiseen,
- oman terveydentilan ja hyvinvoinnin lisäämiseen,
- sosiaaliseen vahvistumiseen,
- konkreettisten tavoitteiden luomiseen ja niissä etenemiseen,
- työelämän sääntöihin tutustumiseen ja opetteluun,
- työnhaku- ja koulutushaussa tarvittavien asiakirjojen teossa auttamiseen.

Hyvinvointialue järjestää myös sosiaalihuoltolain mukaista työtoimintaa ja sosiaalista kuntoutusta, joita ei tässä käsitellä.

Kunnilta pyydettiin näkemystä siitä, miten yhteistyö hyvinvointialueen kanssa sujuu kuntouttavassa työtoiminnassa. Kyselyn perusteella yhteistyö kuntouttavassa työtoiminnassa toimii melko huonosti (69,2 % vastaajista) ja melko tai erittäin hyvin (30,8 % vastaajista).

● Erittäin hyvin ● Melko hyvin ● Melko huonosti ● Erittäin huonosti

Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa työttömien terveystarkastusten osalta toimii

Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa kuntouttavassa työtoiminnassa toimii

100%

0%

100%

Kuntakyselyn mukaan kuntouttavaa työtoimintaa pidetään tärkeänä työllistymistä edistävänä palveluna ja palvelun paikkoja toivotaan enemmän. Toisaalta tuodaan esille, että kunnan kannalta kuntouttava työtoiminta ei enää ole suoraan työllisyyttä edistävä palvelu, vaan yhä selvemmin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelu (sosiaalinen kuntoutus).

Havainto: Kyselyn perusteella kuntouttavan työtoiminnan palvelusta ei ole kunnan näkökulmasta ollut riittävästi siirtymiä avoimille työmarkkinoille. Kuntouttavan työtoiminnan toivottaisiin oleva entistä yksilöidympää ja tavoitteellisempaa ja että myös kuntouttavalla työtoiminnalla voidaan edistää vastaamista nopeasti muuttuvan työelämän osaamistarpeisiin entistä nopeammin. Tärkeänä pidetään oikea-aikaista ohjautumista tarpeen mukaiseen palveluun.

Havainto: Jatkopalvelut kuntouttavan työtoiminnan jälkeen ovat tärkeitä.

Työllisyysalueita on kyselyssä pyydetty arvioimaan, kuinka paljon työllisyysalueen asiakkaissa on arviolta henkilöitä, jotka eivät enää kuntoudu työmarkkinoille vaan tarvitsisivat muuta palvelua tai eläkepäätöksen. Eteläisellä työllisyysalueella noin puolet (50 %) pitkäaikaistyöttömistä ei arvioin mukaan enää kuntoudu yleisille työmarkkinoille, pohjoisella työllisyysalueella noin 30 prosenttia työttömistä työnhakijoista ja keskisellä työllisyysalueella noin 7–10 prosenttia. Osa-aikatyön vastaanottamisen vaikeutuminen on ristiriidassa tämän tilanteen kanssa. Mikäli työkykyä ei ole kokopäiväiseen työhön tulisi voida tehdä työtä työkyvyn mukaan.

Havainto: Haasteena on, että työttömissä työnhakijoissa on edelleen henkilöitä, jotka eivät kuntoudu yleisille työmarkkinoille, mikä lisää kuntien työttömyysturvamaksuja.

Työttömien työnhakijoiden terveystarkastukset

Kuntien mielestä yhteistyö hyvinvointialueen kanssa toimii työttömien terveystarkastusten osalta melko tai erittäin hyvin (61,5 %) ja melko tai erittäin huonosti (38,5 %). Terveystarkastusten toteutuminen vaikuttaa hyvinvointialueen HYTE-rahoitusosuuteen (yksi prosessi-indikaattori).

Kunnille tehdyn kyselyn ja hyvinvointialueen asiantuntijoiden kuulemisen perusteella hyvinvointialue on kehittänyt työttömien terveystarkastusta vuoden 2024 aikana, jonka vuoksi toiminnalla on hyvä pohja. Lisäksi hyvinvointialue on resursoinut työttömien terveystarkastuksiin omaa henkilöstöä. Työttömien terveystarkastuksiin on otettu käyttöön keskitetty malli

työllisyysalueiden mukaisesti. Työllisyysalueille nimetyt hoitajat toteuttavat terveystarkastuksia, ja ovat osa Työkyvyn tuen tiimejä. Syksyllä 2024 on hyvinvointialueen toimintaa muutettu niin, että työllisyyspalveluista ohjataan asiakas täyttämään hyvinvointialueen verkkosivuilla oleva sähköinen esitietolomake, jonka myötä asiakkaan työllisyysalueelle nimetty hoitaja ottaa asiakkaaseen yhteyttä.

Yhteistyökäytäntöjä sosiaalipalveluiden, kuntoutuspalveluiden, työllisyyspalveluiden sekä KELA:n kanssa on vahvistettu. Digitarkastusten osuus on ollut 17 prosenttia vuonna 2024 ja osuutta on tarkoitus kasvattaa. Kehittämistoimenpiteet alkavat vaikuttaa terveystarkastusten tehostumisena. Tilastoinnin puutteita tulee kuitenkin edelleen korjata. Vuoden 2023 tilastointi on ollut epäluotettavaa ja tätä on vuoden 2024 aikana korjattu.

Kunnille tehdyn kyselyn perusteella on osittain epäselvää, millaisessa palveluverkostossa ja millaisin tiedonsaantioikeuksin työttömän työnhakijan terveystarkastuksen palaute käsitellään ja sovitaan jatkotoimista.

Havainto: Työttömien terveystarkastusten jälkeisistä palveluista sopimisessa on vielä haasteita yhteistyön tekemisen näkökulmasta.

Työllisyysalueiden aloitukseen liittyvien haasteiden ratkaiseminen

Kuntien rahoitusosuus työllisyysalueelle kunnan budjetista vaihtelee 1,05 prosentista 1,7 ja 2,06 ja 2,2 ja 2,9 prosenttiin kunnan ulkoisista menoista kuntien vastausten perusteella. Tulevina vuosina valtionosuusrahoitus työllisyyden edistämiseen on yleiskatteellista, ja työllisyyden edistämisen budjettien tulee perustua alueen todelliseen tarpeeseen. Tarvetta tulee budjetoida suhteessa yrityspalveluihin tai muuhun elinvoiman edistämiseen.

Kuntakyselyyn vastanneiden 13 kunnan näkemyksen mukaan tilanteessa, jossa työllisyysalueet ovat vasta aloittaneet toimintansa, työnhakijoiden tarpeet tunnistetaan yksilöllisesti erittäin tai melko hyvin (61,6 %) ja vastaavasti melko huonosti (38,4 %). Työnantajien työvoimatarpeet ja koulutuksenjärjestäminen kytketään toisiinsa melko tai erittäin hyvin (61,5 %) ja melko tai erittäin huonosti (38,5 %).

Työttömyysturvamenojen kasvu vaikuttaa kuntien talousarvioihin ja palveluiden kustannuskehitykseen. Siksi työttömien työnhakijoiden osaamisen ja työnantajien työvoimatarpeiden oikea-aikainen ja nopea tunnistaminen on tärkeää. Tähän kohdistuu myös monet talousarviotavoitteet, joita kunnissa ja työllisyysalueella on asetettu. Kunnissa korostetaan mahdollisimman yksilöllisten palvelujen tarjoamista yhteistyössä yritysten, työnhakijoiden,

koulutuksen järjestäjien ja kunnan kesken. Kunnissa nähdään, että niiden tehtävä on edistää yritysten kasvua ja työvoiman liikkuvuutta.

Kunnilla on myös "omia" keinoja työn kysynnän ja tarjonnan kohtaannon tehostamisessa, kuten kuntalaisä rekrytointiavustuksena työnantajille.

Havainto: Työttömien työnhakijoiden osaamisen ja työnantajien työvoimatarpeiden oikea-aikainen ja nopea tunnistaminen ja siihen reagointi on oleellista, mihin TE-palveluiden uudistuksella tuleekin vastata.

Kunnat ovat talousarvioissaan määritelleet työllisyyden edistämisen tavoitteet (kyselyn perusteella kaksi kuntaa ei ollut), samoin kunnat ovat määritelleet elinvoimatehtävänsä (kaksi kuntaa ei ollut). Elinvoimatehtävässä korostuvat työllisyysasteen nostaminen, työpaikkakehityksen arviointi, yritysten sijoittuminen kuntaan ja ylipäänsä yritysyhteistyö, yrittäjämönteiset palvelut ja yritysten tarpeisiin vastaaminen sekä uusien yritysten lukumäärän kasvattaminen.

Työllisyyden edistämisen tavoitteissa korostuu aktiivinen toimijuus; yritysten ja työnantajien osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen, työvoiman osaamisen parantaminen koulutusyhteistyön kautta ja maahanmuuttajien työllistyminen sekä nuorisotyöttömyyden alentaminen.

Uudistukselta odotetaan tehokkuutta, mikä minimoisi työttömyysturvan maksuosuuden nousua. Tavoitteena on kehittää entistä tehokkaampia yritysyhteistyömuotoja, jotta alueen työvoiman ja työmarkkinoiden tarpeet kohtaavat paremmin. Haetaan ratkaisukeskeisyyttä kaikkien asiakkaiden palvelemiseen.

Havainto: Kuntien elinvoiman ja työllisyyden edistämisen tavoitteet talousarvioissa ovat samansuuntaisia kuin mihin työllisyysalueita koskevalla uudistuksella pyritään.

Havainto: Johtaako työllisyysalueuudistus siihen, että kaikkien Keski-Suomen kuntien tilanne työllisyyden ja elinvoiman suhteen paranee vai johtaako tämä kuntien lisääntyvään eriytymiskehitykseen ja mikä osuus uudistuksella ylipäänsä on tähän kehitykseen? Tarkastuslautakunnat esittävät, että tällä valtuustokaudella aloitettua arviointiyhteistyötä jatketaan myös tulevilla valtuustokaudella.

Keski-Suomen kuntien haasteet elinvoiman ja työllisyyden ylläpitämisessä eroavat tiheään asutuksen ja vähäväkisempien kuntien kesken. Kunnat, joilla on oppilaitoksia, näkevät elinvoiman ja työllisyyden myönteisemmin. Asukasluvun väheneminen ja väestön ikääntyminen mainitaan toimintaympäristön muutoksina, jotka haastavat. Samoin työpaikkaomavaraisuus.

Vain yksi kunta on vastannut, ettei kunnan alueella ole työvoimapulaa. Kunnissa koetaan, että työvoimapulaa on erityisesti teollisuudessa, palveluammateissa yleensä kuten ravintola-alalla ja kiinteistöjen hoidossa. Työn kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen on edelleen haaste, ja yritysten on vaikea löytää ammattitaitoista työväkeä. Myös yritysten rahoitusmahdollisuudet ovat tiukentuneet ja niukentuneet tässä markkinatilanteessa.

Kunnat kehittävät toimintaympäristöään mm. erilaisilla hankkeilla. Uusiin energiamuotoihin (vety, aurinkovoima) investoidaan. Kaikki kunnat pyrkivät edistämään uusien työpaikkojen syntymistä, uusien yritysten sijoittumista kuntaan ja osaavan työvoiman saatavuutta. Kunnat kilpailevat keskenään yrityksistä. Rakennemuutokset vaikuttavat voimakkaasti.

Kunnilta kysyttiin, mitkä toimintaympäristön muutokset ovat vaikuttaneet työllisyystilanteeseen ja kunnan elinvoimaan. Näitä ovat olleet lyhyellä aikavälillä tapahtuneet eri uudistukset ja niihin liittyvät lainsäädännölliset muutokset.

1) Oppivelvollisuuslain uudistus: Alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden määrä. Nuoret muuttavat koulutusta tarjoaville paikkakunnille. Nuorten monialaisen palvelun merkitys on kasvanut.

2) Työttömyysturvalain uudistus: Osa-aikatoiden väheneminen. Osa-aikatyön vastaanottamisen houkuttelevuus laskenut (työttömyysturvan suojaosan poistuminen).

Onko alentunut työkyky johtanut todennäköisemmin pitkäaikaistyöttömyyteen, kun osa-aikatyö ei monien kohdalla osoittautu realistiseksi vaihtoehdoksi?

Ovatko kunnat sopineet työllisyysalueen kanssa tehtävästä yhteistyöstä, jossa vakiinnutetaan työnvälityspalveluiden ja valmennuspalveluiden tuottamisesta kunnan omille työnhakijoille, millä on vaikutusta kunnan elinvoiman ja työllisyyden kehitykseen?

4) Palkkatukilain muutokset: Palkkatuki ei enää kerrytä työssäoloa.

5) Kotoutumislain uudistus: Kunnan uudet tehtävät maahanmuuttajien palvelutarpeen arvioinnin ja työllisyyden edistämisen palveluissa. Saadaanko ja millaisia positiivisia työllisyysvaikutuksia?

Havainto: Kuntien yhteistyön muodot työllisyysalueen kanssa ja työllisyysalueiden kesken sekä hyvinvointialueen kanssa etsivät vielä muotoaan, mihin tarvitaan ulkoista arviointia.

Kuntien vastauksissa korostui tärkeimpinä yhteistyökumppaneina yritykset/työnantajat sekä oppilaitokset. Työllisyysalueen tulee toimia yritysten osaamistarpeiden ja oppilaitosten tarjonnan kohtaannon edistäjänä. Yritysten osaamisvajeeseen tulee vastata koulutustarjonnalla, jolloin työtön työnhakija voi joutua opiskelemaan uudelle alalle tai täydentämään osaamistaan. Tärkeimpinä yhteistyökumppaneina mainittiin:

- työllisyysalue/työllisyysalueen vastuukunta (maininnat 5)
- paikalliset yritykset/alueen yritykset (5)
- työnantajat (7)
- oppilaitokset (7)
- Poke, Savonia, muut oppilaitokset, Jyväskylän yliopisto
- hyvinvointialue (2)
- naapurikunnat/naapurikunnat samalla työllisyysalueella
- Kela
- työllisyyspalveluntuottajat, Oiva Työ Oy

Keski-Suomessa oli helmikuun lopussa 2025 yhteensä 17 910 työtöntä työnhakijaa. Se on 1 057 (6,3 %) enemmän kuin vuotta aikaisemmin ja 239 henkilöä enemmän kuin kuukausi aiemmin. Työttömien työnhakijoiden osuus maakunnan työvoimasta oli 14,2 prosenttia.
https://www.tyollisyyskatsaus.fi/graph/tkat/tkat.aspx?ely=08#MainContainer_img1-image

Yhteenveto ja kehittämissuositus

Voisivatko työllisyysalueet selvittää, miten suojaosan poistuminen on vaikuttanut työn vastaanottamiseen ja yritysten rekrytointiin saada työntekijöitä?

Kuntouttavan työtoiminnan mittarina käytetään asiakasmäärää. Mitkä ovat työllisyysalueiden ja kuntien odotukset kuntouttavan työtoiminnan vaikutuksista/vaikuttavuudesta? Ovatko kunnat halukkaita ottamaan työllisyyttä edistävän kuntouttavan työtoiminnan järjestämisen vastaan, mikäli tämä mahdollistuu?

Työllisyyttä edistävien toimintatapojen kehittämisessä oleellista on, miten työllisyysalue ja siihen kuuluvien kuntien elinvoimayksiköiden kanssa saadaan aikaan vaikuttavaa yhteistyötä. Miten kuntien elinvoimayksiköt ja työllisyysalue yhdessä edistävät elinkeinoja ja työllisyyttä; uutta yrittäjyyttä?

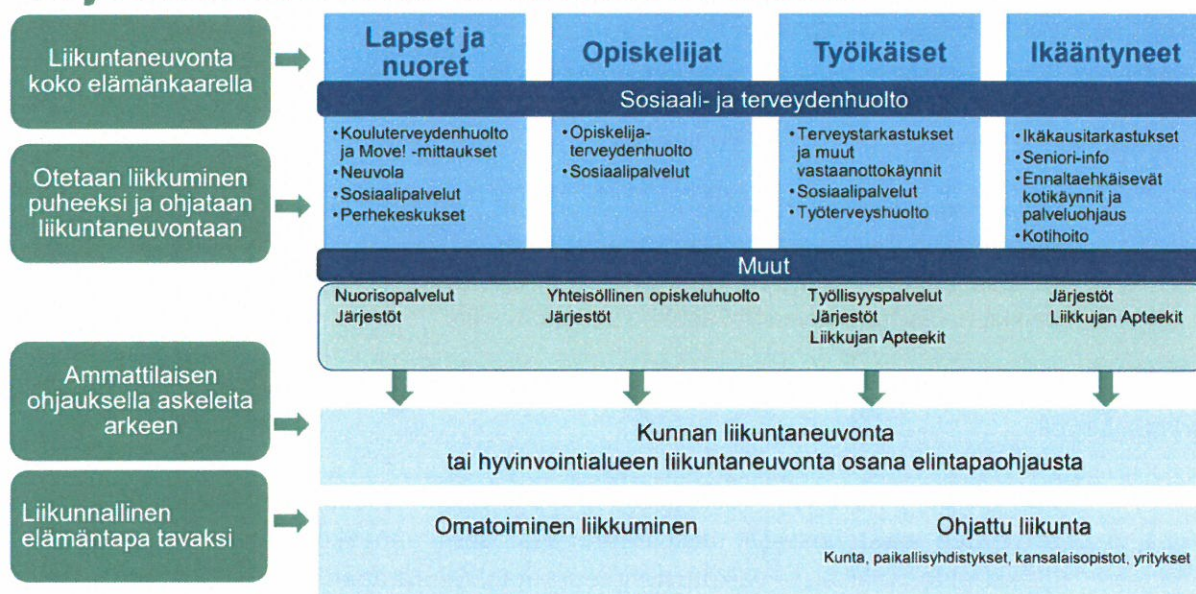
TARKASTUSLAUTAKUNTIEN YHTEINEN ARVIOINTI - LIIKUNTANEUVONTA

Tarkastuslautakunnat selvittivät vuoden 2023 arvioinnissaan lasten ja nuorten liikkumista ja toimenpiteitä liikkumisen edistämiseksi. Arvioinnissa todettiin, että kuntien toimenpiteet ovat vaikuttaneet lasten ja nuorten liikkunnallisen elämäntavan vahvistumiseen. Kuntien liikkumista edistävien ohjelmien toteutumisen seurantaan palattaneen myöhemmin uusien lautakuntien arvioinneissa. Vuoden 2024 liikkumisen edistämisen arvioinnissa on selvitetty liikuntaneuvonnan järjestämistä kuntien ja hyvinvointialueen kesken.

Hyvinvointialueella strategisena tavoitteena on asukkaiden hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen. Hyvinvointisuunnitelmaan sisältyy elämäntapaohjaus ja liikkunnallisen elämäntavan tukeminen. Liikuntaneuvonta on osa hyvinvointialueen elämäntapaohjauksen hoito- ja palveluketjuja. Liikuntaneuvonta-palvelua järjestävät Keski-Suomessa kunnat.

Sote-uudistuksen toimeenpanon yhteydessä on annettu suositus liikuntaneuvonnan yhdyspintatyöhön ja liikuntaneuvontaan ohjaamisesta (alla kuva).

Ohjautumisen reitit liikuntaneuvontaan

Liikuntaneuvonta yhdyspintoilla - ohjeistus sote-uudistuksen valmisteluun ja toimeenpanoon 2022

Liikkuva Aikuinen -ohjelman puitteissa kerätään liikuntaneuvonnan tilastoja kuntien liikuntapalveluilta vuosittain valtakunnallisesti. Tiedot löytyvät sivustolta: [Microsoft Power BI](#). Tarkastuslautakunnat ovat myös kuulleet Keski-Suomen hyvinvointialueen elämäntapakoordinaattorin esityksen liikuntaneuvonnan tilannekuvasta.

Vuonna 2023 Suomen kunnista 66 prosentissa on järjestetty liikuntaneuvontaa eli 194 kunnassa. Liikuntaneuvontaa on rahoitettu pääasiassa kunnan liikuntapalveluiden puitteissa, mutta myös 34 tapauksessa hyvinvointialue on rahoittanut liikuntaneuvonnan järjestämistä.

Vuonna 2023 liikuntaneuvonnan asiakasmäärä Keski-Suomen hyvinvointialueella on ollut 717 ja asiakaskäyntejä on kertynyt 1 530. Tässä tilastossa on kaikki kuntien ilmoittamat liikuntaneuvonnan tilastot (sähköiset läheteet, itse yhteyttä ottaneet asiakkaat, muista palveluista ohjautuneet).

Vuonna 2024 Keski-Suomen hyvinvointialueella kuntien järjestämän liikuntaneuvonnan palvelujen asiakasmäärä on ollut 703 ja asiakaskäyntejä on ollut 2 765. Hyvinvointialueelta on eniten asiakkaita ohjautunut liikuntaneuvontaan perusterveydenhuollon sekä kuntoutus- ja terapiapalvelujen lähettämänä. (Lähde: [Microsoft Power BI](#))

Yhteistä potilastietojärjestelmää käytetään (tilanne joulukuussa 2024) hyvinvointialueen ja kahdeksan kunnan kesken: Jyväskylä, Hankasalmi, Keuruu, Konnevesi, Laukaa, Muurame, Joutsa ja Äänekoski. Keväällä 2025 potilastietojärjestelmän käyttö on laajentunut, kun Lifecare on otettu käyttöön koko Keski-Suomen alueella. Liikuntaneuvonta kirjaa ja tilastoi asiakaskäynnit potilastietojärjestelmään asiakkaan suostumuksella.

Hyvinvointialueen tavoitteena on, että kaikilla keskisuomalaisilla olisi yhdenvertainen mahdollisuus osallistua kunnan järjestämään liikuntaneuvontaan. Liikuntaneuvontaa on kehitetty monessa kunnassa hankeavustuksella, mistä syystä palvelua on ollut haasteellista saada pysyväksi toiminnaksi ja osaksi kunnan palvelurakenteita. Liikuntaneuvontaa Keski-Suomessa tarjoavat kunnat ovat vuoden 2023 tilastoinnin mukaan muut paitsi Kivijärvi, Kyyjärvi, Multia, Petäjävesi, Toivakka ja Luhanka. Useassa kunnassa liikuntaneuvonta on ollut karsittujen palvelujen listalla, kun kunnan taloutta on jouduttu tasapainottamaan. Liikuntaneuvonta on usein pienemmissä kunnissa sisällytetty 1–2 työntekijän työtehtäviin, eikä palvelu kata kaikkia ikäryhmiä pääpainon ollessa usein työikäisissä ja ikääntyvissä.

Liikuntaneuvonta on tärkeä kunnan järjestämä terveyttä edistävä hyvinvointipalvelu sekä osa sosiaali- ja terveystalouden elämäntapaohjausta.

Havainto: Hyvinvointialueen ja kuntien on tarpeellista selvittää, miten elämäntapaohjauksen ja liikuntaneuvonnan palvelujen yhteistyötä järjestetään; mitä sovitaan palvelujen järjestämisestä ja rahoituksesta, jotta liikuntaneuvonta olisi kaikkien keskisuomalaisten asukkaiden saatavilla.

Liikkumisen edistämiseksi ja muussa asukkaiden hyvinvoinnin tukemisessa järjestöillä on merkittävä rooli.

Havainto: Järjestöjen roolista ja merkityksestä asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tulisi tehdä päätösten ennakkovaikutusten arvioinnin lisäksi pidempiaikaista vaikutusten seuranta. Seurantaan tulisi liittää avustusten vaikuttavuuden arviointi järjestöjen toimintaedellytyksiin, vaikutuksiin palvelujen käyttäjille sekä siirtymiin julkisen sektorin palveluihin.

Miten avustukset järjestöille ovat muuttuneet hyvinvointialueuudistuksen jälkeen? Mikä on ollut avustusten määrä vuonna 2024 ja mitä on budjetoitu vuodelle 2025 sekä hyvinvointialueella että kunnissa?

Yhteenveto

Kokonaisuutena voidaan todeta, että Kyyjärven kunnan hallintoa ja taloutta on hoidettu asianmukaisesti ja toiminnalliset tavoitteet on pääosin saavutettu.

Tarkastuslautakunta esittää tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tulosalueiden johtaville viranhaltijoille tilivuodelta 2024.

Kyyjärvellä 16.5.2025

Lasse Kainu

puheenjohtaja

Irene Ojala

